

Community Support: het positieve netwerk.

Luuk Mur

Community Support – te lezen als CS - is de enige algemeen bruikbare hulpverleningsmethode die gedurende het gehele traject van hulpverlening en ondersteuning gebruik maakt van de mogelijkheden van het sociale netwerk van de hulpvrager.

Omdat bij de hulpverlening en ondersteuning de inbreng van het sociale netwerk zo belangrijk is, besteedt CS veel aandacht aan het in kaart brengen en analyseren van het sociale netwerk. CS beschikt over nogal wat mogelijkheden om een beperkt of kwalitatief onvoldoende sociaal netwerk uit te breiden of te verbeteren.

Medewerkers van CS zijn hierin gespecialiseerd.

Het sociale netwerk

Het sociale netwerk van een kind/jongere/gezin is doorslaggevend voor de kwaliteit en het succes van de hulpverlening en ondersteuning. Natuurlijk kunnen professionele hulpverleners een belangrijke rol spelen, maar de mensen om de hulpvrager heen zijn het beste hulpmiddel om de gestelde doelen te helpen realiseren. Zonder het sociale netwerk is het bijna onmogelijk om een positieve en gezonde richting aan het leven van de hulpvrager te geven.

Veel gezinnen hebben te maken met chronische problemen als systematisch schoolverzuim, crimineel gedrag, agressie naar de ouders en/of kindermishandeling. Om deze ingesleten patronen te doorbreken, is meer nodig dan een sociale vaardigheidstraining of een training in opvoedingsvaardigheden. Keer op keer laten hulpvragers zien, dat zij veel meer aannemen van de mensen uit het sociale netwerk, dan van de professionele hulpverleners. Om die reden organiseert CS rond het kind/de jongere/het gezin een steungroep: mensen met wie een (hechte) band bestaat en die model willen staan voor gezonde opvattingen en duidelijke waarden en normen.

CS oefent op deze manier invloed uit op alle te betreden levensterreinen als thuis, school en vrije tijd.

Waardegebieden, doelen en plannen

Om de hulpvraag in kaart te brengen staat CS systematisch stil bij de waardegebieden van de hulpvrager. Aan de hand van een tiental waardegebieden bespreekt de CS-medewerker met de hulpvrager welke kant hij/zij op wil met zijn/haar leven. Omdat zonder richting geen aanpak mogelijk is.

Het gaat om vragen als :

- wat voor soort ouder wil je zijn ?
- hoe wil je dat de komende jaren invullen ?
- wat vind je goed gedrag en wat niet op dit gebied ?

De antwoorden op dit soort vragen vertalen we in doelen. Doelen moeten wat ons betreft waardegericht zijn en draagvlak hebben in het sociale netwerk van de hulpvrager.

Om te beginnen worden de doelen op de lange termijn vastgesteld. De doelen op de middellange en de korte termijn zijn daarvan weer afgeleid.

Vervolgens worden de gestelde doelen opgenomen in verschillende plannen. Omdat planmatig en gestructureerd werken de meeste kans biedt op succes.

In het *participatieplan* staan de doelen die gericht zijn op het meedoen in de gebruikelijke sociale netwerken. In het *ondersteuningsplan* staan de andere doelen. In deze plannen staat beschreven hoe de aanpak zal zijn en wie wat gaat doen. De volgorde die CS daarbij hanteert is:

1. wat kan de hulpvrager zelf doen.
2. wat kan door mensen uit het netwerk gedaan worden.
3. wat moet gedaan worden door professionele hulpverleners.

Uitgangspunt bij het plan van aanpak zijn de mogelijkheden en de krachten van de hulpvrager en het sociale netwerk. Uiteindelijk werkt CS met de hulpvrager aan kleine, haalbare doelen. Op deze manier kan de hulpvrager succeservaringen opdoen. Door het opdoen van succeservaringen, neemt het zelfvertrouwen toe en stijgt de eigenwaarde.

Resultaat motiveert

Om de gestelde doelen te kunnen realiseren is de ondersteuning uit het sociale netwerk dringend nodig. Wie kan zijn kinderen opvoeden zonder de steun van een sociaal netwerk? Niemand. Dus zeker de hulpvragers van CS niet. CS voelt zich beter thuis bij de uitdrukking: "je hebt een heel dorp nodig om een kind op te voeden". Dat dorp wordt gevormd door de zorgkring of steungroep. CS heeft veel ervaring opgedaan met de inzet bij:

- schoolverzuim
- vandalisme
- kindermishandeling
- kinderen die de baas zijn geworden thuis
- kinderen die buitengesloten en gepest worden
- ouders die het niet meer aankunnen
- huiselijk geweld
- lokaal preventief jeugdbeleid
- buurt- en opbouwwerk
- leefbaarheidbeleid
- veiligheidsprojecten in de wijk of op scholen
- bredeschoolontwikkeling
- reïntegratieprojecten
- reclassering en integratie van allochtonen.

Het is opvallend hoe eenzijdig en beperkt het sociale netwerk functioneert in situaties waarin er sprake is van slepende problemen. Vaak zijn er weinig vriendschapsrelaties en weinig andere contacten in de directe omgeving. Voor hulpvragers is het aangaan en onderhouden van contacten om verschillende redenen vaak moeilijker dan voor andere mensen.

Netwerking

Samen met de CS-medewerker brengt de hulpvrager het sociale netwerk in kaart om na te kunnen gaan hoe tevreden hij/zij is over het bestaande netwerk. Dat netwerk kan op verschillende manieren worden verbeterd en/of uitgebreid:

- werk en school zijn bij uitstek mogelijkheden om mensen te ontmoeten
- de buurt is een omgeving waar lokale netwerken zijn
- het ondernemen van gemeenschappelijke activiteiten, lid worden van een vereniging, organisatie of club, kan leiden tot allerlei vormen van contact.
- kennissen kunnen vrienden worden.
- soms moeten sociale vaardigheden eerst aangeleerd worden om enig contact te kunnen onderhouden.

Zomaar wat mogelijkheden om netwerken op te bouwen en/of te verbeteren.

Steungroep

Uit het netwerk stelt de hulpvrager met hulp van de CS-medewerker een steungroep samen. Binnen een steungroep werken mensen uit het eigen netwerk waar nodig samen met professionals. De steungroep motiveert, ondersteunt, zorgt voor en controleert de hulpvrager.

Het werken met steungroepen heeft een groot aantal voordelen:

- het vergroot de samenhang in families, netwerken, wijken en scholen
- het vergroot de samenwerking van de betrokken hulpverleners (school, hulpverlening, wijk, politie etc).
- een geautomatiseerd hulpvrager-volgsysteem helpt om een goede pedagogische infrastructuur op te bouwen

- samenwerking tussen instanties is zo geen probleem meer, zodat er voor één hulpvrager één plan is voor alle hulpverleners
- Maakt het mogelijk om op verschillende levensgebieden tegelijk invloed uit te oefenen.

Kenmerken Community Support	
Contactpersoon	Een onafhankelijke CS-medewerker is contactpersoon voor de hulpvrager. Gedurende het gehele proces van hulpverlening ondersteunt hij/zij de hulpvrager en coördineert hij/zij de steungroep. Hij zorgt ervoor dat iedereen zijn werk doet en kan doen. De CS-medewerker stelt het belang van de hulpvrager steeds voorop. De CS-medewerker is samen met de hulpvrager de regisseur van het hulpverleningsproces.
Samenwerking	In de steungroep wordt als vanzelfsprekend samengewerkt op basis van gelijkwaardigheid. De hiërarchie van de argumenten is bepalend voor de besluitvorming. Het is de bedoeling dat de leden van de steungroep eenzelfde idee hebben over de vraagstelling, de doelen en de werkwijze. Voor één hulpvrager is er één hulpverleningsplan, waar de alle hulpverleners aan gewerkt wordt.
Rol van hulpverleners	De hulpvrager en de CS-medewerker (bij een O.T.S. ook de gezinsvoogd) besluiten welke professionele hulpverleners nodig zijn. Hulpverleners kunnen deel uitmaken van de steungroep. Hulpverleners zijn nodig, maar ze moeten beseffen dat de mensen uit het sociale netwerk de grootste invloed hebben op de betrokken hulpvrager. CS verbindt de sterke kanten van vrijwillige en professionele hulpverlening op een unieke manier.
Rol van het sociale netwerk	De hulpbronnen, die aanwezig zijn binnen het sociale netwerk, worden ingezet bij de hulpverlening. Veel aandacht besteden we aan het in kaart brengen, uitbreiden en verbeteren van het sociale netwerk. Door de hulpvrager en CS-medewerker gekozen sociale netwerkliden doen mee in de steungroep. De steungroepleden selecteren we op basis van de relatie die ze hebben met de hulpvrager.
Wie beslist	CS stimuleert en bevordert de vrije keus van hulpvragers. De hulpvrager neemt beslissingen over de hulpverlening. De CS-medewerker helpt daarbij. De ondersteuning is dialoog-gestuurd. Bij gedwongen hulpverlening beslist de gezinsvoogd mee. Er is nooit sprake van gedwongen winkelnering, zoals in gebruik bij de BJz.
Wie zijn er bij de hulpverlening betrokken.	De steungroepleden zijn door de hulpvrager uitgekozen. De hulpvrager regisseert zijn eigen hulpverlening in dialoog met de CS-medewerk(st)er. De steungroep en de coach komen samen met de hulpvrager tweewekelijks bij elkaar. Tussentijds zijn er zoveel contacten als afgesproken en nodig is.
Tijd	De hulpverlening in Nederland bestaat vaak uit een lang traject van wachten en nog eens wachten. Daarnaast wordt veel tijd besteed aan bureaucratische verplichtingen. Bij CS blijkt het steeds weer haalbaar om de hulp in te zetten zodra dat gevraagd wordt. De methode CS is zo ontworpen, dat de beschikbare tijd effectief besteed wordt aan het verlenen van hulp.

Doelgroep	Algemeen toepasbaar bij de jeugdzorg, ouderenzorg, gehandicaptenzorg, leerlingbegeleiding, reclassering, enzovoort.
Zorg op maat	Volledige zorg op maat is mogelijk. Bij ieder individu wordt een individueel plan opgesteld. Er wordt niet gewerkt met van tevoren vastgestelde programma's. Zorg op maat zo staat het in veel etalages van instellingen. De praktijk wijst anders uit.

Effecten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ doordat de hulpvrager de regie heeft en bepaalt wat de doelen zijn, is er meer motivatie. Uitgangspunt is: "mensen willen wel veranderen, maar ze willen niet veranderd worden". ▪ de praktijk laat zien dat mensen graag dingen willen leren en daarbij is imitatie van een goed voorbeeld vaak de beste manier om iets aan te leren. Dit betekent eerst ondersteunen en niet gelijk gedragsverandering verlangen van de hulpvrager. ▪ de onderlinge solidariteit in het netwerk wordt vergroot. ▪ de krachten aanwezig bij de hulpvrager en zijn netwerk worden versterkt. ▪ samenwerking tussen mensen uit het sociale netwerk en hulpverleners van diverse instellingen wordt gestimuleerd. ▪ de hulpvrager blijft meedoen met en deel uitmaken van de normale familie- en sociale netwerken. ▪ er is een breed draagvlak voor het opgestelde plan en de ondersteuning. • Er ontstaat een betere (pedagogische- sociale) infra-structuur door samenwerking vrijwilligers en professionals. ▪ naast het betreffende kind worden ook andere kinderen en gezinsleden in een gezin geholpen. ▪ het is in financieel opzicht veel aantrekkelijker dan andere hulpverleningsmethoden.
----------	--